

ӘЛ-ФАРАБИ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ
Тарих факультеті
Археология, этнология және музеология кафедрасы

**«Ежелгі ескерткіштерді зерттеудегі жаратылыстану ғылымдарының әдістері» пәні
бойынша қорытынды емтихан бағдарламасы және әдістемелік ұсыныстары**

«8D02207 Мұражай ісі және ескерткіштерді қорғау» білім беру бағдарламасы

Алматы 2024 жыл

Құрастырушы:

Бексеитов Ғ.Т., Археология, этнология және
музеология кафедрасының аға оқытушысы, т.ғ.к.

(дайындалған-А.Ж.Т., лауазымы, дәрежесі және
атағы)

«Ежелгі ескерткіштерді зерттеудегі жаратылыстану ғылымдарының әдістері» пәні
бойынша қорытынды емтихан жүргізу
Бағдарламасы және әдістемелік ұсыныстары кафедра мәжілісінде қаралып, ұсынылды
« ____ » _____ 2024ж., хаттама

Кіріспе

Студенттер «Ежелгі ескерткіштерді зерттеудегі жаратылыстану ғылымдарының әдістері» пәні бойынша емтиханды жазбаша-офлайн форматта тапсырады.

Бағдарлама «Универ» жүйесіне жүктелді.

I. Қорытынды емтихан бағдарламасын өткізу тәртібі:

1. Емтихан жазбаша түрінде өткізіледі.
2. Емтиханның өтуін қадағалу бақылау камералар, оқытушылардың кезекшілігі арқылы жүзеге асады.
3. Емтихан сұрақтары «Универ» жүйесіне үш блокқа бөлу арқылы енгізіледі.

II. Қорытынды емтихан бағдарламасының регламенті:

1. Емтихан кесте бойынша өткізіледі.
2. Емтихан тапсыру ережесіне сай, докторант емтиханға 30 минут қалғанда аудиторияда болуы керек.
3. Емтихан қабылдау ұзақтығы 2 сағат.

III. Қорытынды емтихан бағдарламасының ережелері:

1. Емтихан барысында докторант ұялы телефон, оқулықтар, дәптер, құлаққап және т.б. бөгде заттарды ұстауға, өзімен бірге алып кіруге тыйым салынады. Сонымен қатар басқа докторанттермен сөйлесуге, артық қимыл жасауға, артын қарауға болмайды. Емтихан барысын бейне бақылау арқылы мониторинг тобы бақылап отырады. Аталған ережелерді бұзу фактісі анықталса, докторант емтиханнан шығарылады.

IV. Қорытынды емтихан бағдарламасының нәтижелері:

1. Докторанттардың жазбаша жұмыстарын пән оқытушысы тексеріп, баллдарды «Универ» жүйесіне еңгізеді.
2. Оқытушы барлық докторанттардың баллдарын мұқият тексеріп, емтихан тізімдемесін «Универ» жүйесінде сақтайды.
3. «Универ» жүйесіндегі қорытынды тізімдемеге докторанттардың баллдары 48 сағаттың ішінде қойылуы тиіс.
4. Емтихан нәтижелері бақылау камералардың нәтижелері негізінде қайта қаралуы мүмкін.
5. Егер студент емтихан тапсыру ережесін бұзса, докторанттың емтихан нәтижелері жойылады.

Қорытынды емтихан 15 аптада алған білімнің нәтижесі ретінде жазбаша түрде жүргізіледі. Төмендегі тақырыптар бойынша тапсырмалар беріледі:

1. Археология және жаратылыстану ғылымдары
2. Ежелгі ескерткіштерді зерттеудегі жаратылыстану әдістерінің классификациясы
3. Ескерткіштерді зерттеудегі археологиялық әдістер
4. Ескерткіштерді зерттеудегі ГИС технологиялар жүйесі мен спутниктік байланыс
5. Жаратылыстану әдістерінің терминологиялық сөздіктері
6. Ескерткіштің жасын анықтаудағы радиометриялық әдістері
7. Дендрохронологиялық зерттеу әдісі
8. Радиациялық дозиметрия әдісі (Термолюминисценттік)
9. Ежелгі ескерткіштерді зерттеудегі палеоботаникалық әдіс
10. Палеофауналық әдіс
11. Ежелгі адамдардың сүйек қаңқасын зерттеудегі антропологиялық әдістер
12. Археологиядағы стратиграфиялық әдіс
13. Археологиядағы палеопедологиялық әдістер
14. Археологиядағы қыш ыдыстарды зерттеу әдістері
15. Ескерткіштерді зерттеудегі физикалық-химиялық әдістер

Емтихан тапсыру кезінде студенттер қабілетті болуы тиіс:

- 1.Археологиядағы жаратылыстану ғылымының алатын орны мен негізгі ғылыми бағыттарын айқындау;
- 2.Жаратылыстану әдістерін ежелгі ескерткіштерді зерттеудегі маңызы мен рөлін талдау;
- 3.Жаратылыстану ғылымының терминологиялық сөздіктерін талдау;
- 4.Археология ғылымындағы жаратылыстану ғылымдарының алатын орнын айқындау;
- 5.Жаратылыстану ғылымындағы методологиялық мәселелерге қатысты зерттеулермен танысу
- 6.Тапсырмаларды орындау барысында коммуникативті қабілетті дамыту, тас ғасыры археологиясын меңгеру, зерттеу жұмысы деңгейін жетілдіруге жаңа идеялар ұсыну;
- 7.Докторант орындаған тапсырмаларына объективті баға беру, топтағы көшбасшылық қасиетті қабылдай білуге дайын болу, кәсіби дамудың жаңа бағыттарын анықтау.

Әдебиеттер тізімі

- 1.Деревянко А.П., Маркин В.С., Васильев С.А. Палеолитоведение: Введение и основы. - Новосибирск: ВО Наука, 1994. - 288с.
2. Щапова Ю.Л. Естественнонаучные методы в археологии. – М: МГУ, 1988. – 151с.
- 3.Полевая археология древнекаменного века. – М. 1990. (КСИА №202).
- 4.Мартынов А.И. Методы археологического исследования. – М., 1989
- 5.Монгайт А.И. Археология Западной Европы. Том 1. Каменный век. – М, 1973
- 6.Археология Зарубежной Азии. Уч пос. – М, 1986
- 7.Геология с основами геоморфологии: Учебное пособие/. - М.: 2015. 8.Черных Е.Н., Археология и естественнонаучные методы [Электронный ресурс] / . - М', 2005
9. Щапова Ю.Л. Естественнонаучные методы в археологии. – М: МГУ, 1988. – 151с.
- 10.Полевая археология древнекаменного века. – М. 1990. – 120с КСИА №202).
- 11.Гиря Е.Ю. Технологический анализ каменных индустрий. Микро-макроанализ древних орудий труда.часть №2. – Спб. 1997. – 198с.
- 12.Деревянко А.П., В.Т. Петрин, А.Н. Зенин, Ж.К. Таймагамбетов, С.А. Гладышев, А.А. Цыбанков, В.С. Славинский. Исследования Российско-Казахстанской экспедиции в Казахстане (1998-2001). Новосибирск. 2003.

**«8D02207 Мұражай ісі және ескерткіштерді қорғау» білім беру бағдарламасы
бойынша
«Ежелгі ескерткіштерді зерттеудегі жаратылыстану ғылымдарының әдістері»
пәнінен емтихан қабылдау нұсқаулығы**

Критерий/ балл	ДЕСКРИПТОРЛАР				
	«Өте жақсы»	«Жақсы»	«Қанағаттанарлық »	«Қанағаттанарлықсыз»	
	90–100%(27-30 балл)	70–89%(21-26 балл)	50–69%(15-20 балл)	25–49%(8-14 балл)	0–24%(0-7 балл)
Курстың теориясы мен тұжырымдасын білу және түсіну	"Өте жақсы" деген баға, ежелгі ескерткіштерді зерттеудегі жаратылыстану ғылымдарының әдістерінің ерекшелігін саралап, аудиторияда өткен сабақты толық меңгеріп, терең ғылыми тұжырым жасап, үш сұраққа толық жауап жазу.	"Жақсы" деген баға барлық жауап толық, бірақ кейбір мәселелер қамтылмаған, ежелгі ескерткіштерді зерттеудегі жаратылыстану ғылымдарының әдістерінің ерекшелігі көрсетілмеген, материалды ұсынудың логикасы мен дәйектілігінде қате жіберілген. Жауапта стилистикалық қателіктердің болуы, терминдердің дұрыс қолданылмауы мүмкін.	"Қанағаттанарлық" деген баға билетте ұсынылған сұрақтардың толық емес логикасы мен дәйектілігінің бұзылуына жол береді, сұрақтардың мазмұнын ашпайды	Қойылған сұрақтарға дұрыс жауап жазбай, қате дәлелдеу, дұрыс емес қорытынды жасау.	Негізгі ұғымдарды, теорияларды білмеу. Қорытынды бақылау қағидаларын бұзу.
Таңдалған әдістеме мен технологияны нақты практикалық тапсырмаларға қолдану	Ескерткіштерді зерттеудегі жаратылыстану ғылымдарының әдістеріне қатысты сұрақтарды толық орындау, қойылған сұрақтардың мазмұнын ашу, курстың практикалық	Оқу тапсырмасын ішінара орындау, курстың практикалық міндеттерін толық аша алмау, ғылыми тұжырымдарды дұрыс жеткізе алмау.	Негізгі дерек көздерге тиісті және орынды сілтемелер беріледі. Практикалық ұсынымдар маңыздылау емес, мұқият талдауға негізделмеген және таяз дәлелдер үстіртін	Тапсырманы шешудің Ұтымсыз әдісі қолданылған, сұрақтар жалпылама жазылған, зерттеулерді аз немесе мүлдем қолданбаған, нормадан асатын	Сұрақ пен жауаптың мазмұны сәйкес келмейді. Практикалық ұсынымдар мүлдем жоқ немесе өте төмен сапада.

				қателіктермен кемшіліктер бар.	Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларыны ң жоқтығы
--	--	--	--	--------------------------------------	--

					бұзу.
Таңдалған әдістеменің ұсынылған практикалық Тапсырмаға қолданылуын бағалау және талдау, алынған нәтиженің негіздемесі	Оқу тапсырмасын толық орындап, қойылған сұраққа жан-жақты, дәлелді жауап беру, курстың практикалық мәселелерін шешу. Археологиялық терминдерді қолдану, ғылыми тұжырымдар жасау.	Тұжырымдамалық материалды пайдалануда 3-4 дәлсіздікке, жалпылау мен тұжырымдардағы кішігірім қателіктерге жол беріледі, бұл тапсырманың жалпы деңгейіне әсер етпейді.	Негізделген ғылыми ережелердің қолданылуы туралы тұжырымдар нақты емес және нәтижесіз, стилистикалық және грамматикалық қателіктер, сондай-ақ практикалық шешімнің нәтижелерін өңдеуде дәлсіздіктердің болуы.	Тапсырма өрескел қателіктермен орындалды, сұрақтарға жауаптар толық емес, тұжырымдамалық материалдар мен дәлелдер нашар пайдаланылған.	Тапсырма орындалмады, қойылған сұрақтарға жауаптар жоқ, талдау материалдары мен құралдары пайдаланылмады. Қорытынды бақылау жүргізу қағидаларын бұзу.

Емтихан билеттері 3 сұрақтан тұрады. Дұрыс орындалған тапсырмалар үшін ең көбі-100 балл, оның ішінде бірінші сұраққа – 33 балл, екінші сұраққа-33 балл, үшінші сұраққа-34 балл

